

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Petra Průchy, JUDr. Milana Kamlacha, JUDr. Jiřího Pally a JUDr. Vojtěcha Šimíčka v právní věci žalobkyně: **O. N.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 11. 2008, č. j. OAM-762/VL-07-08-2008, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 14. 12. 2010, č. j. 63 Az 88/2008 – 46,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) podala kasační stížnost proti usnesení Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“) ze dne 14. 12. 2010, č. j. 63 Az 88/2008 – 46, (dále jen „napadené usnesení“), kterým jí nebyl ustanoven zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti proti rozsudku krajského soudu ze dne 23. 8. 2010, č. j. 63 Az 88/2008 - 23 (dále jen „rozsudek“). Tímto rozsudkem krajský soud zamítl stěžovatelčinu žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 11. 2008, č. j. OAM-762/VL-07-08-2008, kterým byla zamítnuta její žádost o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodná.

Napadeným usnesením krajský soud neustanovil stěžovatelce zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti proti výše citovanému rozsudku, protože stěžovatelka podala tuto kasační stížnost opožděně. Citovaný rozsudek byl stěžovatelce podle krajského soudu doručen na adresu jejího hlášeného místa pobytu fikcí dne 10. 9. 2010, avšak kasační stížnost proti němu s žádostí o ustanovení zástupce podala až dne 15. 10. 2010. Kasační stížnost tak byla opožděná, a proto zjevně nemohla být úspěšná. Krajský

soud z tohoto důvodu v souladu s § 108 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“) neodstraňoval její vady a žádost o ustanovení právního zástupce usnesením zamítl podle § 36 odst. 3 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud poznamenává, že kasační stížnost proti citovanému rozsudku posoudil v souběžně vedeném řízení pod sp. zn. 3 Azs 4/2011.

Proti usnesení o neustanovení zástupce podala stěžovatelka nyní posuzovanou kasační stížnost z důvodů § 103 odst. 1 písm. a), b) d) a e) s. ř. s., neboť podle svého názoru podala kasační stížnost včas. Namítla, že se již rok nezdržovala na adrese, kam jí byl rozsudek doručován, tj. G. X, B.-Ž. V té době totiž údajně bydlela na řádně ohlášené adrese P. X, B.-K. Rozsudek si tak převzala až v P. s. Z. dne 14. 10. 2010 a kasační stížnost tak podala včas. Pro podporu svého názoru odkázala na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2005, sp. zn. 7 Azs 57/2005. Navrhla proto, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadené usnesení krajského soudu a vrátil mu věc k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána osobou oprávněnou a je proti označenému usnesení přípustná za podmínek ustanovení § 102 a § 104 s. ř. s. Nejvyšší správní soud již opakovaně judikoval, že v řízení o kasační stížnosti směřující proti usnesení o neustanovení zástupce stěžovateli, není třeba již z povahy věci vyžadovat, aby byl stěžovatel zastoupen (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2004, č. j. 4 As 21/2004 - 64).

Nejvyšší správní soud připomíná, že rozhodnutí o ustanovení zástupce je vázáno na splnění dvou podmínek uvedených v § 35 odst. 8 s. ř. s., které musí být splněny současně. První podmínka je splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků, která je dána tehdy, doloží-li navrhovatel, že nemá dostatečné prostředky na náklady spojené s advokátním zastoupením na základě plné moci. Druhou podmínkou pro ustanovení zástupce soudem je pak potřeba ochrany práv účastníka řízení.

Aby byl stěžovatel osvobozen od soudních poplatků, a splnil tak první podmínku pro ustanovení zástupce, je nutné naplnit okolnosti předvídané v § 36 odst. 3 s. ř. s. Podle tohoto ustanovení lze účastníka řízení osvobodit od soudních poplatků, doloží-li nedostatek prostředků. Současně však věta druhá citovaného ustanovení stanoví, že žádost je třeba zamítnout, dospěje-li soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný. Proto je třeba, aby se soud posuzující existenci podmínek pro ustanovení zástupce nejprve zabýval otázkou zjevné neúspěšnosti tohoto návrhu a teprve poté přihlížel k dalším okolnostem.

Vlastnost „zjevně neúspěšného návrhu“, kterou zákonodárce vyjádřil pojmem „zjevně“, je třeba vykládat jako vlastnost návrhu seznatelnou „na první pohled“, jehož neúspěšnost je bez jakýchkoliv pochybností a dokazování zcela jednoznačná, nesporná a okamžitě zjistitelná. Takovým „zjevně neúspěšným návrhem“ je návrh (v tomto případě kasační stížnost) který je podán opožděně, a to i s přihlédnutím k tomu, že opožděnost kasační stížnosti nelze prominout (obdobně též viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 5. 2005, č. j. 2 Azs 103/2005 – 63). Podle § 106 odst. 2 s. ř. s. totiž musí být kasační stížnost podána do dvou týdnů po doručení rozhodnutí, přičemž zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Klíčovou otázkou v dané věci tedy je, zda stěžovatelce mělo být doručováno na adresu G. X, B.-Ž., či nikoli. Ze spisu přitom vyplývá, že krajský soud doručoval stěžovatelce napadené usnesení na tuto adresu, neboť byla místem jejího hlášeného pobytu ve smyslu § 77 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu"). Tato adresa tak byla adresou pro doručování ve smyslu § 46b písm. a) o. s. ř. ve spojení s § 42 odst. 5 s. ř. s., neboť ze spisu nevyplývá a stěžovatelka to ani netvrdila, že by krajskému soudu sdělila jinou adresu, na kterou by jí měl krajský soud doručovat písemnosti podle § 46a odst. 2 o. s. ř. V této souvislosti Nejvyšší správní soud upozorňuje, že stěžovatelka je povinna podle § 46a odst. 3 o. s. ř. sdělit soudu bez zbytečného odkladu veškeré skutečnosti významné pro doručování, které by pak byly vůči soudu účinné od okamžiku, kdy by mu byly oznámeny. Ve spise je však založen pouze souhlas s její žádostí o změnu místa hlášeného pobytu právě na adresu G. X, B.-Ž. Tato adresa tak byla od 20. 3. 2009 místem jejího trvalého pobytu a ve smyslu § 46b písm. a) o. s. ř. její adresou pro doručování.

Stěžovatelka namítla, že se trvale zdržovala na adrese P. X, B.-K. a že tuto adresu řádně nahlásila příslušnému pracovišti cizinecké policie, a proto jí měl být rozsudek krajského soudu ze dne 23. 8. 2010, č. j. 63 Az 88/2008 - 23, doručován na tuto adresu. Stěžovatelka však toto tvrzení nijak důkazně nedoložila, a ani z obsahu spisu nic takového nevyplývá. Nejvyšší správní soud k této námitce uvádí, že tento rozsudek jí byl zaslán 31. 8. 2010 na místo hlášeného pobytu, tj. na adresu G. X, B.-Ž., které bylo její adresou pro doručování. Z výpisu evidence Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky, založeného v soudním spise, je zřejmé, že místem jejího hlášeného pobytu ve smyslu § 77 zákona o azylu byla i k datu 17. 9. 2010 nadále G. X, B.-Ž., která tak byla její adresou pro doručování. Stěžovatelčino tvrzení je tak v rozporu jak s obsahem spisu, tak s evidencí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky. Krajský soud tedy stěžovatelce doručoval citovaný rozsudek správně na její adresu pro doručování, tj. na G. X, B.-Ž.

Nejvyšší správní soud v této souvislosti připomíná, že řízení o udělení azylu má určitá specifika, mezi která patří i zjevná zvýšená snaha o rychlost a efektivnost. Aby však mohly být tyto procesní principy reálně naplněny, je nezbytná náležitá součinnost žadatele o azyl, jejímž projevem je krom jiného povinnost hlášení místa pobytu žadatele o azyl stanovená v § 77 zákona o azylu, a to tak, aby byla zajištěna vzájemná komunikace mezi ním a příslušným státním orgánem. Je totiž na účastníkovi řízení, aby soudu sdělil případné změny adresy pro doručování a byl zodpovědný za její pravdivost a nesl důsledky neposkytnutí součinnosti. Právní úprava doručování účinná od 30. 6. 2009 tuto povinnost ještě posílila, resp. vyjádřila více explicitně v citovaném ustanovení § 46a odst. 3 o. s. ř. (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2010, č. j. 6 Azs 9/2010 – 90).

Domáhá-li se stěžovatelka neúčinnosti doručení s odkazem na argumentaci vyslovenou v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2005, sp. zn. 7 Azs 57/2005, je třeba připomenout, že současný postup při prohlašování doručení písemnosti za neúčinné se výrazně liší od právní úpravy upravující tento institut v občanském soudním řádu do 30. 6. 2009, kterou vykládá citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu. Podle dřívější úpravy totiž k prohlášení neúčinnosti postačovalo prokázat, že se

adresát v době doručování na adrese pro doručování (v místě doručování) nezdržoval. Právní úprava doručování účinná od 1. 7. 2009 však toto pojetí opustila a nyní vychází z toho, že každý adresát je odpovědný za existenci adresy pro doručování a ochranu vlastních zájmů a že je povinen si zajistit přijímání listin na adrese pro doručování bez ohledu na to, kde se skutečně zdržuje. Další změnou v právní úpravě je ta skutečnost, že k prohlášení doručení písemnosti za neúčinné se předpokládá aktivita adresáta v podobě podání návrhu na prohlášení doručení konkrétní soudní písemnosti za neúčinné (§ 50d odst. 1 o. s. ř.). Soud tak není oprávněn ani povinen tuto neúčinnost posuzovat z úřední povinnosti s výjimkou případů nesporných řízení podle § 120 odst. 2 o. s. ř. (§ 50d odst. 2 o. s. ř.). Návrh na prohlášení doručení písemnosti za neúčinné je možné podat pouze tehdy, nemohl-li se účastník nebo jeho zástupce s písemností z omluvitelného důvodu seznámit, a to ve lhůtě 15 dnů ode dne, kdy se s doručovanou písemností seznámil nebo mohl seznámit. Soud může návrhu účastníka na prohlášení neúčinnosti doručení vyhovět pouze tehdy, pokud navrhovatel prokáže existenci omluvitelného důvodu, pro který se nemohl s písemností seznámit. Co se rozumí omluvitelným důvodem, zákon výslovně nevymezuje. Pouze v § 50d odst. 4 o. s. ř. stanoví, že omluvitelným důvodem není u adresáta, který je fyzickou osobou, což je případ stěžovatelky, skutečnost, že se na adrese pro doručení trvale nezdržoval (viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 3. 2010, č. j. 9 As 7/2010 – 57). Z těchto důvodů je stěžovatelčin odkaz na judikát Nejvyššího správního soudu vykládající předchozí, již neplatnou, právní úpravu nepřípadný.

Nejvyšší správní soud jen pro úplnost dodává, že stěžovatelce bylo podle § 42 odst. 3 s. ř. s. zcela správně umožněno vyzvednout si rozsudek na jiné adrese, což však nemělo žádný vliv na okamžik, kdy nastoupily účinky doručení.

Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že krajský soud doručoval rozsudek správně na adresu G. X, B.-Ž., neboť tato adresa byla její adresou pro doručování. Rozsudek krajského soudu tak podle § 49 odst. 4 o. s. ř. ve spojení s § 42 odst. 5 s. ř. s. nabyl právní moci 10. 9. 2010. Kasační stížnost byla podána dne 15. 10. 2010, tj. opožděně, a proto zjevně nemůže být úspěšná. Krajský soud proto zcela správně žádost o ustanovení právního zástupce napadeným usnesením zamítl podle § 36 odst. 3 s. ř. s. Kasační stížnost směřující proti napadenému usnesení není důvodná, a proto ji Nejvyšší správní soud zamítl podle § 110 odst. 1 věta poslední s. ř. s.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, a proto jí nenáleží právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému správnímu orgánu, který by jinak měl právo na náhradu nákladů řízení, jej podle § 60 odst. 2 s. ř. s. nelze přiznat.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. května 2011

JUDr. Jaroslav Vlašín

předseda senátu